Hoofdstuk 3

Onderzoeken, vervolgingen en bescherming van slachtoffers

1. Detectie van slachtoffers en onderzoeksmethodes

Uit de geanalyseerde rechtspraak blijkt dat een **melding** bij de politie door een klant of de buurtbewoners van de prostitutielocatie omwille van de drukte of de geluidshinder het **startpunt** van een dossier kan vormen. In een dossier[167] had de melding door een klant betrekking op de niet-naleving van de COVID-19-maatregelen.

Klanten kunnen een relevante rol spelen in de strijd tegen mensenhandel omdat ze gemakkelijker en sneller bepaalde vormen van misbruik kunnen identificeren op plaatsen die niet of amper toegankelijk zijn voor de politie. De politie beschouwt **de sensibilisering van klanten** als een belangrijke vorm van sociale controle in de strijd tegen mensenhandel in het kader van privéseks werk via internet. Volgens politiemensen verwittigen klanten van sekswerkers hen soms anoniem bij mogelijk misbruik. Ze zijn niet bang van de politie, maar willen niet dat hun naam wordt opgetekend om hun reputatie niet te schaden. Klanten sensibiliseren rond mensenhandel en hen aanmoedigen om eventueel misbruik te melden kan leiden tot een lagere vraag naar mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting. Ze zullen zo waarschijnlijk minder geneigd zijn om een beroep te doen op de diensten van slachtoffers van mensenhandel, vooral als ze – ingevolge de omzetting van de herziene Europese richtlijn over mensenhandel – zelf strafbaar worden.[168] Volgens de politieagenten zijn de klanten vandaag niet bang voor zichzelf, maar vrezen zij veeleer de negatieve reacties van hun sociale omgeving. De politie krijgt veel anonieme oproepen van klanten die wel vaak inhaken wanneer hun identiteit wordt gevraagd.

De Latijns-Amerikaanse slachtoffers klagen de uitbuitingssituatie zelden aan. Ze komen vaker naar voren bij geweld of duidelijk gevaar.

Uit de rechtspraak en diverse gesprekken die Myria gevoerd heeft, blijkt dat het dossier ook kan worden opgestart in het kader van een proactieve politiecontrole na **virtuele routinepatrouilles**. Die bestaan uit een screening van seksdatingwebsites of sociale netwerken, om twijfelachtige advertenties of privéadressen vermeld bij een groot aantal advertenties met Latijns-Amerikaanse personen op te sporen. De controles gebeuren in de regel via een afspraak die met een van de sekswerkers wordt gemaakt die in de advertentie worden vermeld.

De **detectie van slachtoffers en de identificatie van verdachten gebeuren** via **huiszoekingen** op de prostitutieplaatsen, alsook via de verklaringen of verhoren van de eerste geïdentificeerde slachtoffers. In meerdere dossiers[169] werden de slachtoffers immers ontdekt bij een huiszoeking in het kader van een oorspronkelijk onderzoek voor drugsfeiten.

Myria stelt op basis van de geanalyseerde rechtspraak vast dat speurders diverse **onderzoeksmethodes** gebruiken. Met name het uitlezen van de telefoon van verdachten met hun toestemming, een financieel onderzoek en de analyse van hun bankrekeningen, een buurtonderzoek en retroactieve telefonische onderzoeken, de identificatie van de verdachten via

167 Zie Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, p. 72 (Corr. West-Vlaanderen, afdeling Brugge, 13 juli 2021, k. VK1) en de website van Myria (rechtspraak).

168 Zie het hoofdstuk rond de ontwikkelingen van het Belgische juridische en politieke kader in dit verslag: deel 2, hoofdstuk 1, punt 1.1.1.

169 Zie deel 2, hoofdstuk 3, punt 2.2.2.: Corr. Limburg, afdeling Tongeren, 4 januari 2024, k. 9K3R; zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.2.1.

fotoherkenning of nog het vergelijken van de gemelde telefoonnummers en online advertenties. Naast die onderzoeksmethodes voeren de speurders geregeld observaties uit op de adressen die in de seksadvertenties worden vermeld.

Uit diverse gesprekken blijkt dat er vaak afluistermaatregelen worden genomen in de dossiers in het kader van het (gerechtelijk) onderzoek. Die worden evenwel alsmaar minder gebruikt, terwijl het aantal onderzoeken op basis van **open bronnen** op sociale netwerken en internetplatformen toeneemt. Omdat het fenomeen zich alsmaar vaker online afspeelt, is het noodzakelijk dat de politie gebruik kan maken van digitale hulpmiddelen om de detectie en het onderzoek te versnellen en te vergemakkelijken.

Tijdens het onderzoek wordt er geregeld gebotst op een gebrek aan medewerking van sociale netwerken, *instant messaging apps* en de internetplatformen of andere dragers die worden gebruikt voor de reclame van prostitutie, en ook op de regelgeving betreffende de **bescherming van persoonsgegevens**. Inzake goede praktijken is het zo dat de politie heel tevreden is over haar goede **samenwerking met een bepaald internetplatform**. Dat platform controleert de identiteit achter en de inhoud van elke advertentie bij de publicatie ervan en verwittigt de politie bij een **vermoeden** van mensenhandel, dwang of minderjarigheid. De informatie kan ook worden meegedeeld op basis van de melding van een problematische situatie door een **klant** op de website, wat nogmaals het belang van hun sensibilisering aantoont. De medewerking van internetplatformen is primordiaal voor de goede uitvoering van de politieonderzoeken om slachtoffers – in het bijzonder minderjarigen – te detecteren. De toenmalige minister van Justitie had aan de parlementsleden in 2021 bevestigd dat de politiediensten internet gebruiken als onderzoeksmiddel, maar ook dat de aanbieders van internetplatformen bestemd voor reclame voor prostitutie al met de autoriteiten samenwerken. "De 'gespecialiseerde' websites worden inderdaad gemonitord door de speurders, net als de advertenties op andere internetplatformen, alsook op alle papieren publicaties (reclameblaadjes, …). De beheerders van de website werken vlot met onze diensten samen wanneer een verdachte situatie wordt opgemerkt tussen de advertenties. Dat soort platform is helaas maar het zichtbare deel van de ijsberg".[170] Myria heeft uit zijn gesprekken van 2021 met magistraten geleerd dat sommige internetproviders zelf vragende partij waren voor protocolakkoorden met justitie voor de melding van misbruik, maar dergelijke akkoorden waren nog niet mogelijk ten gevolge van de wetgeving die reclame voor prostitutie verbood.[171] De situatie zou op dat vlak moeten evolueren met de nieuwe bepalingen over reclame voor seksuele diensten. Sinds het koninklijk besluit betreffende de reclame voor prostitutie van meerderjarigen onlangs aangenomen werd, moeten de providers van een internetplatform waarvan de maatschappelijke zetel in België gevestigd is of die reclame voor prostitutie verspreiden naar een publiek dat zich specifiek in België bevindt bepaalde preventieve maatregelen naleven, in het bijzonder om de risico's inzake seksuele uitbuiting te vermijden. Zij zijn verplicht om onmiddellijk te handelen indien ze een vermoeden hebben van misbruik van prostitutie of mensenhandel of indien er een geval onder hun aandacht komt dat te melden aan de politie of gerechtelijke autoriteiten.[172]

Ook het grote aantal **stromannen** bemoeilijkt het onderzoek met het oog op de identificatie van personen en IP-adressen die gekoppeld zijn aan de advertenties. Uit meerdere gesprekken blijkt dat **de moeilijkheden bij onderzoeken in dit soort dossiers betrekking hebben op meerdere parameters**. De **verborgen kant** van het fenomeen bemoeilijkt de detectie ervan. Bovendien bemoeilijken de **permanente mobiliteit** van Latijns-Amerikaanse sekswerkers in België en in Europa en de **taalbarrière** het contact en het aanknopen van een vertrouwensband tussen de speurders en deze groep. Bovendien beschouwen **Latijns-Amerikaanse sekswerkers zichzelf zelden als slachtoffers**, wat het aantal **verklaringen** dat ze afleggen aanzienlijk vermindert. De **samenwerking met de centra** die gespecialiseerd zijn in de opvang van slachtoffers van mensenhandel is in dat verband cruciaal. In die zin worden sommige controles op de adressen uit de advertenties voor seksuele prestaties soms georganiseerd in aanwezigheid van een medewerker van een centrum om het contact met die groep te versterken.

Een **goede praktijk** die Myria heeft opgemerkt is de sensibilisering door **terreinorganisaties** die sekswerkers een psycho-medische-sociale begeleiding aanbieden. In aanwezigheid van (gewezen) sekswerkers worden er een keer per week praatgroepen georganiseerd om die doelgroep te informeren over het bestaan van situaties van uitbuiting en gespecialiseerde hulp.[173]

---

170 Schriftelijke vraag van Emmanuel Burton (MR) aan de minister van Justitie, Bulletin, Kamer, G.Z. 2020-2021, QRVA 55 040, 25 februari 2021.

171 Antwoorden van de minister van Justitie op de vragen van Ben Segers (Vooruit), Sophie Rohonyi (DéFI), Commissie Justitie van de Kamer, Integraal Verslag, Kamer, G.Z. 2020-2021, CRIV 55-COM 463 van 5 mei 2021.

172 Zie ook het hoofdstuk rond de ontwikkelingen van het Belgische juridische en politieke kader in dit verslag: deel 2, hoofdstuk 1, punt 2.3.

173 Dit bleek uit een interview met deze terreinorganisaties.

De **opleiding en** de **specialisering van politieagenten**, alsook de **uitwisseling van informatie tussen** de lokale en de federale **politie** en binnen de lokale politiezones zelf zijn cruciaal voor dit soort dossiers. In enkele dossiers zijn de controles gestart via een **sectie** bij de politie **die gespecialiseerd is** in zedenzaken of mensenhandel.[174] Volgens een lokale politiedienst zijn de eerstelijnsdiensten van de politie zich evenwel onvoldoende bewust van het fenomeen in het algemeen, waardoor het aantal uitgevoerde controles beperkt is, bovenop het feit dat andere thema's zoals drugs en terrorisme de prioriteit krijgen. De politie kampt ook met een **capaciteitstekort** wat nadelig is voor de expertise van haar leden. Myria wijst erop dat het **werven van politieagenten die Spaans of Portugees spreken** al een goede praktijk is in sommige lokale politiezones omdat de kennis van dezelfde taal en het hebben van affiniteit met de cultuur van de slachtoffers politieagenten een betere toegang tot hen geeft.[175]

Een laatste **goede praktijk** heeft betrekking op de organisatie van de **internationale samenwerking** in meerdere dossiers om de internationale criminele organisaties op te doeken. Die samenwerking gebeurt onder de vorm van rogatoire commissies en eenvoudige uitwisselingen van informatie tussen de betrokken landen.[176]

In meerdere gemeenten wordt er ook een **bestuurlijke aanpak** gehanteerd. Zo kan de burgemeester bij ernstige aanwijzingen van mensenhandel en mensensmokkel[177] beslissen om een pand voor een bepaalde periode te sluiten.[178]

2. Vervolging van de daders en elementen die in aanmerking worden genomen in het kader van veroordelingen

De meeste beslissingen uit de rechtspraak die Myria heeft geanalyseerd kaderen in vervolgingen voor **mensenhandel** met het oog op seksuele uitbuiting en op de **uitbuiting van prostitutie/pooierschap**. Toch stelt Myria uiteenlopende strategieën vast in functie van de dossiers, met name met vervolgingen voor mensensmokkel en niet voor mensenhandel.

Uit de rechtspraak blijkt dat de rechtbanken zich voor de tenlastelegging **mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting** baseren op de objectieve elementen van het strafdossier die de schuld van de beklaagden aantonen, zoals rekruteren in het land van herkomst; opvang van de slachtoffers bij aankomst op het grondgebied; terbeschikkingstelling van huisvesting; misbruik van hun precaire administratieve situatie; het verstrekken van seksuele diensten vanuit die huisvesting; publicatie van online advertenties op websites; beheer van de contacten met potentiële klanten; organisatie van de regelmatige verplaatsingen van de slachtoffers naar andere werkplekken of huisvesting; controle over de slachtoffers,[179] omvang van de sommen die aan de beklaagden werden overhandigd; werkomstandigheden; gebruik van geweld of dwang of nog het realiseren van een abnormaal profijt, dat alles met het oog op de uitbuiting van hun prostitutie.

In de meeste beslissingen gaat het om de tenlastelegging **uitbuiting van prostitutie**, in voorkomend geval geherkwalificeerd tot **pooierschap**, na de inwerkingtreding van de seksuele strafwet van 21 maart 2022.[180] In een beslissing was de rechter van mening

174 Met name het team prostitutie van de politiezone Antwerpen in een dossier en de sectie mensenhandel en mensensmokkel van de FGP in een ander dossier, alsook de sectie MH-Prostitutie van de plaatselijke politie Brussel volgens een gesprek met Myria; zie Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, p. 72 (Corr. West-Vlaanderen, afdeling Brugge, 13 juli 2021, k. VK1) en de website van Myria (rechtspraak); zie ook M. Mariën, "Twee Brazilianen in cel voor mensenhandel in de prostitutiesector: 'Werden onder druk gezet en bedreigd'", Het Laatste Nieuws, 7 juni 2024, beschikbaar op www.hln.be en Belga, "Brazilianen blijven in de cel voor mensenhandel in de prostitutiesector", Krant van West-Vlaanderen, 11 juni 2024, beschikbaar op www.kw.be.

175 Uit informatie van een lokale politiedienst.

176 Myria stelde dit vast in meerdere dossiers: zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.2.4. Zie ook deel 2, hoofdstuk 3, punt 2.2.2.: Corr. Limburg, afdeling Hasselt, 1 december 2023, k. 18A.

177 Art. 134*quinquies* van de nieuwe gemeentewet verleent de burgemeester een bijzondere politionele bevoegdheid.

178 Zie o.a. Stad Antwerpen, *Politie stelt ernstige aanwijzingen mensenhandel vast in Molenaarstraat in Ekeren en Bisschoppenhoflaan in Deurne*, Pressroom, beschikbaar op https://pers.antwerpen.be.

179 De controle kan bestaan uit de inperking van de bewegingsvrijheid of de mate van toezicht (meer bepaald toezicht per camera, het bewaren van de identiteitsbewijzen, het vragen van toelating om de plek te verlaten, de opgelegde keuze van de klanten en de aangeboden seksuele diensten, …).

180 Zie het nieuwe artikel 433*quater*/1 van het Strafwetboek.

dat de nieuwe bepaling inzake pooierschap nog altijd het **vastgoedsouteneurschap**[181] veroordeelt, sinds het geschrapt werd in het kader van die nieuwe wet. Volgens de rechter is de terbeschikkingstelling of verhuring van een goed een handeling die prostitutie faciliteert. Het heeft weinig belang of de betrokken persoon al dan niet de eigenaar is van de verhuurde kamers.[182]

In meerdere beslissingen steunen de rechtbanken op het begrip **abnormaal profijt**, dat met name bewezen wordt door de buitensporige huurprijs. In een beslissing heeft de correctionele rechtbank van Brugge uitgeweid over het begrip en meerdere verdachten schuldig verklaard om als mededaders te hebben gehandeld bij het realiseren van een abnormaal profijt voor een eerste verdachte, hoewel zij zelf maar een veeleer beperkt economisch voordeel genoten.[183]

In een andere beslissing werden de verdachten samen vervolgd voor mensenhandel met het oog op **seksuele** uitbuiting en met het oog op **economische** uitbuiting, alsook voor pooierschap. Naast de feiten van seksuele uitbuiting had die beslissing ook betrekking op onderaanneming in de schoonmaaksector.[184]

In twee dossiers werden de tenlasteleggingen **mensenhandel en mensensmokkel** samengevoegd, net als de **uitbuiting van prostitutie**.[185] In een van de twee dossiers, dat verderop in het verslag wordt geanalyseerd, hebben de vervolgingen voor mensensmokkel (en uitbuiting van prostitutie) betrekking op meerdere verdachten die een rol hebben gespeeld als **telefonisten of chauffeurs**, terwijl de twee verdachten die werden veroordeeld voor mensenhandel en mensensmokkel (en uitbuiting van prostitutie) een belangrijkere rol hebben gespeeld binnen de twee betrokken netwerken.[186]

In een andere beslissing werden daders alleen vervolgd voor **mensensmokkel en pooierschap**. De rechter heeft rekening gehouden met het feit dat het koppel wist dat ze de kamers verhuurden aan mensen die illegaal in ons land verbleven aangezien ze daarvoor meermaals waren gewaarschuwd door hun boekhouder; voornamelijk aan mensen van buitenlandse afkomst verhuurde; geen huurcontract had laten ondertekenen of niet gevraagd had om het Belgisch rijksregisternummer op het huurcontract in te vullen; een cashbetaling eiste en dat de geëiste huurprijzen niet conform de marktprijzen waren.[187]

In die drie beslissingen heeft de rechter de beklaagden veroordeeld voor het faciliteren van het illegale verblijf van hun huurders, door de prostitutie te faciliteren via de terbeschikkingstelling van huisvesting en bestaansmiddelen met het oog op een vermogensvoordeel, wat mensensmokkel is in de zin van artikel 77*bis* van de wet van 15 december 1980.[188]

In maar enkele door Myria geanalyseerde beslissingen rond seksuele uitbuiting van Latijns-Amerikaanse personen werd er overigens een vrijspraak uitgesproken.[189]

3. Bescherming van de slachtoffers: weinig slachtoffers in het statuut

Uit de gesprekken die Myria gevoerd heeft, blijkt dat **de politie moeilijk verklaringen krijgt van de slachtoffers en dat weinigen van hen in het statuut wensen te stappen**. In 2023 kregen maar veertien slachtoffers daadwerkelijk begeleiding, terwijl er 41 meldingen waren van seksuele uitbuiting van Latijns-Amerikaanse personen bij de centra die gespecialiseerd zijn in de opvang van slachtoffers van mensenhandel.[190] In een beslissing heeft amper een van de vijf betrokken Latijns-

181 Vroeger bestraft door artikel 380, §§ 1. 3° en 7 en artikel 382, §§ 1 en 4 van het Strafwetboek.

182 Zie deel 2, hoofdstuk 3, punt 2.2.2.: Corr. Luik, 22 november 2023, 19e k.

183 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, p. 72 (Corr. West-Vlaanderen, afdeling Brugge, 5 november 2021, k. B15) en de website van Myria (rechtspraak).

184 Zie deel 2, hoofdstuk 3, punt 2.2.2.: Corr. Limburg, afdeling Hasselt, 1 december 2023, k. 18A.

185 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2019, Slagkracht voor slachtoffers*, p. 120 (Luik, 17 mei 2018, 18e k.) en de website van Myria (rechtspraak); zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.3.1.

186 Zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.3.1.

187 Zie Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2023, Een keten van verantwoordelijkheden*, p. 101 (Corr. Oost-Vlaanderen, afdeling Brugge, 8 februari 2023, k. 817) en de website van Myria (rechtspraak).

188 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2019, Slagkracht voor slachtoffers*, p. 120 (Luik, 17 mei 2018, 18e k.); Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2023, Een keten van verantwoordelijkheden*, p. 101 (Corr. Oost-Vlaanderen, afdeling Brugge, 8 februari 2023, k. 817) en de website van Myria (rechtspraak); zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.3.1.

189 Twee beslissingen waarbij er in eerste aanleg een vrijspraak werd uitgesproken (een vrijspraak voor mensenhandel en een vrijspraak voor mensensmokkel) werden hervormd in beroep. Een recente derde zaak, die op 4 oktober 2024 werd uitgesproken, heeft ook tot een vrijspraak geleid. Deze beslissing is definitief.

190 Die cijfers zijn afkomstig van het systeem MyEldo. De 41 meldingen hebben betrekking op personen uit Brazilië (26), Colombia (13) en Venezuela (2). De 14 begeleidingen hebben betrekking op Braziliaanse en Colombiaanse slachtoffers.

Amerikaanse slachtoffers het beschermingsstatuut aanvaard.[191] Meerderen onder hen hebben zich burgerlijke partij gesteld in een dossier dat verder in dit verslag wordt geanalyseerd, alsook in enkele beslissingen van de rechtspraak, maar dat is meestal een minderheid ten opzichte van alle betrokken slachtoffers.[192]

Slachtoffers die aanvaarden om in het statuut te stappen doen dat vaak maar voor een bepaalde tijd. Dat is het geval voor een van de slachtoffers in dat dossier dat beslist heeft om de begeleiding stop te zetten.[193] Uit de gesprekken die Myria gevoerd heeft, blijkt dat het drugsgebruik en de psychiatrische kwetsbaarheid van die groep een rol kunnen spelen bij het verlaten van het statuut. De niet-naleving van de basisvoorwaarden van het statuut[194] houdt meestal verband met het feit dat ze de banden met de uitbuiter moeten verbreken.

Volgens die gesprekken **weigeren of verlaten de slachtoffers het statuut hoofdzakelijk om economische redenen, wegens de beperkte inkomsten** door de stopzetting van het sekswerk, wat onder alle begeleidingsvoorwaarden een basisvoorwaarde is van het statuut.[195] Het inkomen dat zij ontvangen in het kader van het beschermingsstatuut is beduidend lager in vergelijking met de inkomsten die zij verdienen met sekswerk. Ook het feit dat ze een schuld moeten terugbetalen of de familiale verwachtingen kunnen hen ertoe aanzetten om het beschermingsstatuut te weigeren.

Een andere reden is dat **de slachtoffers zichzelf niet beschouwen als slachtoffers van mensenhandel,** vooral omdat de meesten van hen al sekswerkers waren in hun land van herkomst, en dat meestal in veel **slechtere leef- en werkomstandigheden**. De slachtoffers beseffen niet altijd dat zij worden uitgebuit omdat ze meer verdienen in Europa en ook door **de afwezigheid van expliciete dwang** in die nieuwe subtiele vorm van uitbuiting. De slachtoffers aanvaarden gemakkelijker om in het statuut te stappen en begeleid te worden door een opvangcentrum bij een gevaarlijke situatie of geweld, wat zeldzaam is in de dossiers van mensenhandel van Latijns-Amerikaanse personen.

Het gebrek aan vertrouwen in de Belgische autoriteiten is eveneens een factor die het aantal Latijns-Amerikaanse personen die in het statuut stappen en in het bijzonder trans slachtoffers negatief beïnvloedt. Uit meerdere gesprekken is gebleken dat Latijns-Amerikaanse personen vaak vrezen dat ze een bevel om het grondgebied te verlaten zullen krijgen. Ook de **taalbarrière** in het kader van hun opvang door de politie kan een ontradende rol spelen. Dat gebrek aan vertrouwen is vooral merkbaar indien de persoon vreest dat zijn ronselaar wraak zal nemen in zijn land van herkomst. De **behandeling van de slachtoffers en hun klacht** houdt trouwens nauw verband met hun vertrouwen in de autoriteiten.[196]

Een **goede praktijk is de aanwezigheid van een medewerker van een centrum dat is gespecialiseerd** in de opvang van slachtoffers van mensenhandel tijdens hun verhoor door de politie.

> In een dossier[197] kregen meerdere slachtoffers een dergelijke begeleiding. Na een verhoor in aanwezigheid van een medewerker van een gespecialiseerd centrum werd er vastgesteld dat de houding veranderde van een Braziliaans trans slachtoffer dat uiteindelijk in het statuut is gestapt, nadat het oorspronkelijk beweerd had geen slachtoffer van mensenhandel te zijn.

Tot slot wordt de aanvaarding van het statuut afgeremd door het feit dat Latijns-Amerikaanse sekswerkers **constant onderweg zijn**, nationaal en internationaal, en dat niet alle slachtoffers noodzakelijkerwijs de ambitie hebben om **in België te blijven**.

---

191 Zie deel 2, hoofdstuk 3, punt 2.2.2.: Corr. Limburg, afdeling Tongeren, 4 januari 2024, k. 9K3R.

192 Zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.3.4.; zie deel 2, hoofdstuk 3, punt 2.2.2.: Corr. Luik, 22 november 2023, 19e k.; Corr. Limburg, afdeling Hasselt, 1 december 2023, k. 18A; zie ook de rechtspraak in het volgende jaarverslag: Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2023, Een keten van verantwoordelijkheden*, p. 99 (Corr. Leuven, 6 december 2022, k. C2) en de website van Myria (rechtspraak).

193 Zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.3.4.

194 Het slachtoffer moet aan drie basisvoorwaarden voldoen om het statuut van slachtoffer van mensenhandel te krijgen: de persoon of het netwerk dat hen uitbuit verlaten; begeleid worden door een erkend centrum dat is gespecialiseerd in de opvang en de bijstand van slachtoffers van mensenhandel; klacht neerleggen of verklaringen afleggen tegen de personen of de smokkelnetwerken die hen hebben uitgebuit.

195 Krachtens de omzendbrief van 23 december 2016 inzake de invoering van een multidisciplinaire samenwerking met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel en/of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel, heeft het slachtoffer gedurende de hele procedure recht op financiële bijstand die overeenkomt met een leefloon van het OCMW.

196 Zie het geval van een slachtoffer dat op bevel van de onderzoeksrechter zeven uur in een politiecel heeft doorgebracht in het kader van zijn aanhouding na een huiszoeking. Dat slachtoffer heeft zijn ontevredenheid geuit over de wachttijd voor een toiletbezoek of om een maaltijd te ontvangen: deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.3.2.

197 Zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.3.4.

Conclusies

Myria heeft bij zijn analyse van het thema seksuele uitbuiting van personen uit Latijns-Amerika een aantal goede praktijken vastgesteld, maar ook verbeterpunten. Het lijst die hier op en formuleert enkele aanbevelingen.

Tijdens zijn onderzoek heeft Myria geconstateerd dat Latijns-Amerikaanse sekswerkers zich vaak in **een grijze zone** bevinden. De sekswerkers komen in veel gevallen vrijwillig in de Belgische seksindustrie werken, aangezien dat meer opbrengt dan in hun land van herkomst. Daarbij krijgen zij soms diensten aangeboden door facilitators, die in bepaalde gevallen kunnen worden gelinkt met mensenhandel. Bovendien zijn de hoge mobiliteit en het privésekswerk kenmerkend voor de groep van Latijns-Amerikaanse sekswerkers in het algemeen. Het is daardoor vaak moeilijk – maar wel essentieel – om een onderscheid te maken tussen sekswerk en situaties van mensenhandel van slachtoffers uit Latijns-Amerika.

Het is voor de politie niet eenvoudig om **slachtoffers te detecteren, verdachten te identificeren en daders te vervolgen**. Dat is vooral te wijten aan het verborgen karakter van het fenomeen en de voortdurende mobiliteit van Latijns-Amerikaanse sekswerkers, die zichzelf bovendien maar zelden als slachtoffers beschouwen. Myria wijst op de noodzaak om in het kader van de **opleiding van politiemensen** meer aandacht te besteden aan het fenomeen van mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting van Latijns-Amerikaanse personen, om **de capaciteit van de politie** te versterken en te zorgen voor meer in deze materie **gespecialiseerde teams bij de lokale politie**. Binnen een lokale politie-eenheid in Brussel werkt de sectie MH-Prostitutie **proactief** door middel van virtuele patrouilles en controles in privéhuizen, wat een voorbeeld van een goede praktijk is. Daarnaast is het noodzakelijk om het vertrouwen van slachtoffers in de autoriteiten te versterken, zodat het *dark number* afneemt. In dat opzicht is de aanwerving van politiemensen die de taal van de doelgroep spreken en affiniteit hebben met de cultuur van de slachtoffers een middel om hun vertrouwen te winnen. Myria benadrukt dat de **wijze waarop slachtoffers in de cel worden behandeld** een grote impact kan hebben op hun **vertrouwensrelatie**. Ook de organisaties die sekswerkers begeleiden spelen een cruciale rol in het bereiken van die groep, waarvan de activiteiten zich hoofdzakelijk in privéhuizen afspelen. **Maar een beperkt aantal slachtoffers afkomstig van Latijns-Amerika wil in het statuut stappen of erin blijven**. Dat is met name om economische redenen, gezien de beperkte inkomsten bij de stopzetting van het sekswerk, maar ook omwille van de mobiliteit van Latijns-Amerikaanse sekswerkers, die maar zelden een (permanente) verblijfsstatus in België willen. Via preventiemaatregelen moet **deze groep beter worden geïnformeerd en gesensibiliseerd, en moet hun veerkracht worden vergroot**. Een goede praktijk werd vermeld in een interview door Myria met terreinorganisaties die sekswerkers begeleiden: de frequente samenkomst van **uitwisselingsgroepen**, in aanwezigheid van (voormalige) sekswerkers, om dat doelpubliek te informeren over het bestaan van uitbuitingssituaties en gespecialiseerde hulp.[198]

Uit de beeldvorming blijkt dat de verschillende betrokken actoren nog te weinig op de hoogte zijn van de realiteit van Latijns-Amerikaanse **trans personen**. Het zou nuttig zijn om **de politie, de magistratuur en de centra die gespecialiseerd zijn in de opvang van slachtoffers van mensenhandel te sensibiliseren rond de situatie waarin Latijns-Amerikaanse trans slachtoffers zich bevinden** om meer aandacht te genereren voor de kwestie en hun vertrouwen in de autoriteiten te versterken. In een dossier stelt Myria tot zijn tevredenheid vast dat een **politieverhoor verliep in aanwezigheid van een medewerker van een centrum dat gespecialiseerd is in de opvang van slachtoffers van mensenhandel**. Zo kon het vertrouwen worden gewonnen van een Latijns-Amerikaans trans slachtoffer en werd er een verklaring bekomen. In dat dossier wordt er nog een ander voorbeeld van een goede praktijk aangehaald: de sectie zeden van een lokale politie-eenheid liet een trans persoon **het geslacht kiezen van de persoon die de fouillering op het lichaam zou uitvoeren**.[199]

Gezien de stijging van het aantal Latijns-Amerikaanse sekswerkers, en van de bijbehorende uitbuitingsrisico's op nationaal en internationaal niveau, alsook gezien hun mobiliteit, is het van primordiaal belang om **de internationale samenwerking te intensiveren** wanneer er sprake is van uitbuiting. In Nederland neemt de nationale samenwerking de vorm aan van een **interregionaal onderzoek binnen het Coördinatiepunt**

198 Zie ook de externe bijdrage van deze terreinorganisaties op het einde van deze focus.
199 Zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.3.4.

Eenheids-overstijgende Mensenhandel Interventies (CEMI)[200] en geeft die een totaalbeeld van het fenomeen, wat een goede praktijk is. In België wordt er op het niveau van de politie een enigszins vergelijkbare rol vervuld door de Centrale directie van de bestrijding van de zware en georganiseerde criminaliteit (DJSOC) binnen de federale gerechtelijke politie (FGP). De organisatie van seksuele uitbuiting van personen uit Latijns-Amerika moet doorgaans worden gezien in het kader van **georganiseerde internationale netwerken. Een financieel onderzoek** laat dan toe om de geldstromen en die netwerken, die eventueel gelinkt zijn aan andere criminele activiteiten, bloot te leggen en te ontmantelen door de strategie van financiële drooglegging aan te wenden. Myria merkt een mooi praktijkvoorbeeld in een dossier waarbij de politie een beroep had gedaan op het **CARIN-netwerk**[201] om informatie te vergaren over de daders in Portugal en in Brazilië. Op die manier kwamen er witwaspraktijken en banden met de bouwsector aan het licht.

De Latijns-Amerikaanse gemeenschap in Europa, onder wie sekswerkers, is doorgaans heel actief op sociale media, **internetplatformen** en *instant messaging apps.* Bijgevolg moet het onderzoek door **politie of parket** naar feiten van mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting van die groep ook bestaan uit zoekwerk op internetplatformen. Een samenwerking met deze platformen is derhalve noodzakelijk. Myria benadrukt dat **een bepaald internetplatform voor reclame van prostitutie al samenwerkt met de politiediensten** door problematische situaties rond advertenties te melden en klachten van klanten door te geven, wat een goede praktijk ter zake is. Het zou interessant zijn om **deze praktijk onder alle politiediensten te verspreiden,** zowel op lokaal als op regionaal niveau, en om deze **samenwerking uit te breiden naar andere internetplatformen** die met dat fenomeen te maken krijgen.

---

200 Zie hiervoor de externe bijdrage van de Nederlandse rapporteur op het einde van deze focus.

201 *Camden Asset Recovery Inter-Agency Network*. Zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.2.4.